

Skötselplan för naturreservatet Fiskebäck i Habo kommun

Syfte med områdesskyddet

Syftet med naturreservatet är att bevara ädellövskogen och lundfloran samt att öka områdets biologiska mångfald knuten till ädellövskog. Syftet är även att ta tillvara områdets betydelse som tätortsnära utflyktsmål. Syftet ska uppnås genom naturvårdsinriktad skötsel. Områdets tillgänglighet ska förbättras genom att det anläggs en led.

Beskrivning av området

Administrativa data

Objektnamn	Fiskebäck
Objektnummer	06-02-076
Skyddsform	naturreservat
Beslut om Natura 2000	ja (SE0310642)
Län	Jönköping
Kommun	Habo
Socken	Habo
Naturgeografisk region	Falbygden (22b)
Karta	ekonomisk karta: 7D 3j
Lägesbeskrivning	på båda sidor om järnvägen mellan Falköping och Jönköping, ca 2 km sydost om Habo station
Fastighet	Fiskebäck 3:75
Markägarkategori	staten
Gräns	fastighetsgräns för fastigheten Fiskebäck 3:75, se karta bilaga 1
Förvaltare	Länssstyrelsen i Jönköpings län
Areal	22 ha
Markslag	
Skogsmark	22 ha

Naturtyper

Ädellövskog	17,5 ha
Ålsumpskog	2,5 ha
Hygge	1 ha
Parkering, ledningsgator, vandringsled	1 ha

Natura 2000-habitat

Äldre naturliga ädellövskogar (9020)	17,5 ha
Lövsumpskogar av fennoskandisk typ (9080)	2,5 ha

Läge, topografi m.m.

Reservatsområdet ligger på båda sidor om järnvägen mellan Falköping och Jönköping, ca 2 km sydost om Habo station och knappt 1 km väster om Vättern. Området sluttar svagt åt öster. Det är knappt 50 meters höjdskillnad mellan den västra och den östra delen av reservatet. Högsta punkten ligger på ca 175 meter över havet. Stora delar av marken är utströmningsområde och flera småbäckar rinner genom området. Bäckarna är omgivna av kärrvegetation. Berggrunden utgörs av granit och jordarten är i huvudsak morän.

Historik och markanvändning

Enligt ekonomiska kartan från 1880-talet var området en löväng, vilket även kan härledas ur namnet Fiskebäcks ängar. Kartbilden från 1880-talet, och även senare från 1950-talet, antyder att det fanns relativt mycket lövträd i ängen. Området har sedan fått växa igen och utgörs idag av ädellövskog. En liten åker har funnits inom området, i norra delen. Den blev under 1950-talet planterad med gran. Granbeståndet avverkades år 2001. I östra kanten av åkern finns en stenmur, som delvis är raserad.

Vid vägen står en milstolpe i kalksten med Carl XII:s namnskiffer.

Växt- och djurliv

Reservatet utgörs av frodig ädellövskog på näringsrik mulljord och är ett exempel på ett igenväxningsstadium från äldre löväng. Ek och hassel är karaktärsarter men trädslagsblandningen är stor. Förutom ek och hassel förekommer ask, asp, sälg, björk, bok, alm, klibbal, hagtorn, hägg och måbär. Skogen är flerskiktad med såväl gamla som unga träd och buskar. Yngre träd dominerar dock åldersstrukturen. Det finns tillgång på död ved. I sydvästra delen växer det al på översilad mark. Lövsumpskogen domineras av klibbal, men bitvis ingår även enstaka grova ekar och ett underbestånd av hassel.

Områdets naturvärden är främst knutna till den lundartade miljön, den rika marken och markfuktigheten. Vår- och försommarfloran är rik, med bland annat blåsippa, vätteros, tandrot, vårlök, desmeknopp och tvåblad. En hotad art, läderlappslav, har noterats inom området. Kända förekomster av signalarter och rödlistade arter finns samlade i bilaga 2b.

Områdets djurliv är inte närmare undersökt. Bland noterade fågelarter kan nämnas rödvingetrast, gärdsmyg och grönsångare.

Friluftsliv

Fiskebäck ligger nära Habo samhälle och är ett populärt utflyktsmål när vitsipporna blommar.

Dokumentation

Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering, 1995.

Naturskyddsföreningens kampanjskogsinventering, 1999.

Gösta Börjesson, SNF Habo, muntliga uppgifter.

Mål och föreskrifter för skötsel av reservatet

Övergripande mål med skötseln

Skötseln av naturreservatet ska syfta till

- * att bevara och förbättra villkoren för lundfloran,
- * att förbättra tillgången på grova och gamla träd samt död ved,
- * att bibehålla en stor trädslagsblandning, åldersvariation och luckighet,
- * att öka områdets biologiska mångfald knuten till ädellövskog,
- * att i områdets östra del förbättra tillgängligheten för besökare.

Generella riktlinjer och åtgärder

Reservatet ska skötas med naturvårdsinriktad skötsel. Mindre delar av skogen lämnas till i stort sett granfri utveckling. Trädslag av främmande ursprung, t.ex. tysklönn, ska missgynnas. Skötselåtgärder ska utföras så att de lämnar så lite spår som möjligt (t.ex. inga körskador) och genom att stor hänsyn tas till den fuktiga marken, fuktstråk och dylikt. Det innebär att de flesta skötselåtgärder bör utföras manuellt. Eftersom inga betesdjur i dagsläget kommer att ta hand om slyuppväxt efter röjningar bör ingreppen utföras med täta intervall och relativt små insatser åt gången. Stora rismängder kan eventuellt tas bort, speciellt i den östra delen. Riset lämnas annars att förmultna.

Utmed banvallen kan Banverket behöva utföra avverkning av träd ur säkerhetssynpunkt. Åtgärderna ska så långt möjligt göras så att naturvärden tas tillvara, till exempel genom att lämna kvar högstubbar eller endast reducera del av trädskrona, förutom att de fällda träden lämnas kvar på marken.

Ledningsgatorna får underhållas av nyttjanderättshavaren till ledningarna. Om möjligt ska röjningarna göras så att vissa naturvärden ändå finns kvar, till exempel genom att spara enstaka hasselbuketter och enstaka askar som hamlas och därmed inte blir så höga. Röjningsinsatser som sker planmässigt bör diskuteras med reservatsförvaltaren i förväg. Vid akuta insatser ska reservatsförvaltaren informeras i efterhand. Nyttjanderättshavaren Habo kraft har planerat att lägga ned luftledningarna under mark inom några år, vilket kommer att vara positivt för naturreservatet. Inga större underhållsarbeten är inplanerade fram till dess.

Beskrivning av skötselområden

Reservatsområdet utgörs av skogsmark. Skogen har delats in i två skötselområden efter naturtyp, ädellövskog och alskog.

Skötselområde 1 "Ädellövskog"

Naturtyp: igenväxt hagmark av ektyp
Natura 2000-habitat: boreonemoral, äldre naturliga ädellövskogar av fennoskandisk typ med rik epifytflora (9020)

Ädellövskog med enstaka grova träd av ek och ask, samt ett underbestånd av hassel. Marken är källpåverkad och bitvis mycket fuktig, flera bäckar genomkorsar området. Skogens struktur är flerskiktad med såväl gamla som unga träd och buskar. Trädslagsblandningen är stor. Förutom ek, ask och hassel

förekommer asp, sälg, björk, gran, bok, alm, klibbal, hagtorn, hägg och måbär. Skötselområdet delas i två delar av järnvägen.

I områdets östra del dominerar yngre träd och sly trädskiktet. De äldre grova träden står ofta helt igenväxta. I norr har en av bäckarna skurit sig ned och bildat en bäckdal. Området genomkorsas av ledningsgator. En damm finns i norr bredvid järnvägen. På den gamla åkerytan i norra delen avverkades den planterade granskogen år 2001. Föryngring av bland annat asp och ek har skett på hygget.

I den västra delen är krontaket mer slutet, men mot norr finns tät slyvegetation i luckor. Enstaka grova granar ingår i beståndet. En nordvänd lodyta med riklig påväxt av levermossor finns i områdets centrala del. Mot söder blir inslaget av al vanligare.

Bevarandemål ¹

- Arealen äldre, naturlig ädellövskog ska uppgå till minst 18 ha. Skogen ska hysa en artrik lundflora.
- Lövandelen ska uppgå till minst 95 % av virkesvolymen.
- Det ska finnas minst 10 grova lövträd (diameter > 50 cm) per hektar.
- Det skall finnas minst 40 mulmträd eller hålträd.
- Andelen död ved skall öka. Det skall finnas minst 15 lågor och döda stående träd (diameter > 30 cm) per hektar.
- Det skall finnas tillräcklig föryngring av ek och ask. Med tillräckligt menas så mycket att inslaget av dessa trädslag inte förväntas minska i området.

Skötselåtgärder

Området öster om järnvägen ska genom naturvårdsinriktad skötsel återfå en lundartad lövskogskaraktär dominerad av grova ekar, askar och aspar, med en undervegetation av hasselbuketter, samt en rik lundflora. Högst prioritet har frihuggning kring grova ekar och askar. Fristående äldre hasselbuketter och mindre hassellundar sparas. I partier med mest yngre träd ska nya framtida grova lövträd väljas ut. Vid val av träd att spara prioriteras 1) ek och ask, 2) bärande träd, 3) asp i aspgrupper. Kring dessa ska konkurrerande träd röjas bort för att de ska bli grövre. När större aspar står och tränger annat utvalt träd ska de i första hand ringbarkas. Eventuell granföryngring röjs bort med ca 10 års mellanrum.

Området väster om järnvägen lämnas i huvudsak till granfri utveckling. Granar med en diameter < 15 cm, samt grövre granar som tränger grova lövträd, avverkas alternativt ringbarkas. Föryngring av gran röjs bort med ca 10 års mellanrum. I de partier i norr som slyat igen, friställs grova lövträd och de som ska bli framtida grova lövträd som en engångsåtgärd.

Föryngringen av ek kan eventuellt behöva hjälp, i första hand genom någon form av betesskydd kring de skott som kommer naturligt.

¹ Bevarandemål anges för att mäta och följa upp den biologiska kvaliteten. Ett problem är att det i många fall saknas bra kunskapsunderlag för vad som är god biologisk kvalitet. Ny kunskap kan medföra att de uppsatta målnivåerna ändras. Avvikelse från uppsatta bevarandemål behöver inte resultera i omedelbara skötselåtgärder.

Delområde 1a - Hygge

För att få upp ny ekdominerad lövskog på hygget behövs någon form av plantskydd eller hägn. Skötselinsatser i form av framtida röjning och gallring ska resultera i en halvöppen lundmiljö med stora och grova ekar och askar med hasselunderväxt och i övrigt stor artvariation i lövträd och buskar.

Skötselområde 2 "Alskog"

Naturtyp: klibbalskog av översilningstyp

Natura 2000-habitat: lövsumpskogar av fennoskandisk typ (9080)

Lövsumpskog dominerad av klibbal. Ett rikt fältskikt med halvgräs och örter, bland annat kärrfibbla, gullpudra och skärmstarr.

Bevarandemål ¹

- Arealen lövsumpskog ska uppgå till minst 2 ha.
- Lövandelen ska utgöra minst 95%, med en dominans av klibbal.
- Andelen död ved skall öka. Det skall finnas minst 15 lågor och döda stående träd (diameter > 10 cm) per hektar.
- Hydrologin ska vara opåverkad.

Skötselåtgärder

Lövsumpskogen lämnas i huvudsak till granfri utveckling. Granar med en diameter < 15 cm, samt grövre granar som tränger grova lövträd, avverkas alternativt ringbarkas. Föryngring av gran röjs bort med ca 10 års mellanrum. Det är viktigt att planera skötselåtgärder så att de sker utan markskador på den mycket fuktiga marken.

Friluftsliv

Målsättningen är att ta tillvara naturreservatets friluftsvärde som tätortsnära naturområde. Reservatsområdets östra del ska göras mer tillgängligt genom att en vandringsled markeras upp och hålls öppen.

Skötselåtgärder

En parkering för ca 3 bilar ska anordnas. Vid parkeringen ska det finnas en skylt med information om reservatet, gällande föreskrifter och karta. Om behov uppstår ska sopkärl placeras vid parkeringen.

Från parkeringen ska en vandringsled markeras och röjas i östra området, ca 1 km lång. Vandringsleden ska hållas fri från nedfallna träd och grova grenar. Enstaka enkla träbänkar kan vid behov placeras utmed leden.

Gränsmarkering sker enligt svensk standard (SIS 02 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar.

Dokumentation och uppföljning

Alla skötselåtgärder som utförs inom reservatet ska dokumenteras, skriftligt och med foto. I dokumentationen ska framgå vilka åtgärder som genomförts och när de genomfördes, samt vem som utförde åtgärden.

En fördjupad uppföljning av naturvärdena i reservatet och de uppsatta bevarandemålen ska ske. På nationell nivå pågår arbetet med att ta fram uppföljningsmetodik för Natura 2000-områden. Uppföljningen av reservatet ska ske med motsvarande metodik. En första undersökning ska ha genomförts senast 2007.

Förutom uppföljning av områdets naturvärden ska besöksstryck och slitage dokumenteras och följas upp på lämpligt sätt.

Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när tillsynen eller uppföljningen indikerar att behov finns.

Tillsyn

Länsstyrelsen i Jönköpings län ansvarar för tillsynen i reservatet.

Finansiering

Naturvårdsinriktade skötselåtgärder, utmärkning av reservatet, parkering, anläggande av led och informationstavla bekostas av reservatsförvaltningen vid Länsstyrelsen i Jönköpings län. Underhåll av anordningar för friluftslivet (led, parkering, eventuell bänk, tömning av eventuellt sopkärl) utförs och bekostas av Habo kommun.

Bilagor

- 2a Skötselplankarta
- 2b Artlista
- 2c Lista över åtgärder

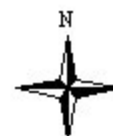
Naturreservatet Fiskebäck

bilaga 2a

Tillhör Länsstyrelsens skötselplan
2003-09-17, dnr 511-9249-00

- Reservatsgräns
- Skötselområde
- P** Parkeringsplats
- I** Informationstavla
- Stig

1:10000

© Lantmäteriverket 2001.
Ur GSD-Fastighetskartan
ärende M015641/F.

Kartkälla: data från Länsstyrelsens kartbas.

Godkänd ur sekretessynpunkt för spridning.
Lantmäteriverket 1999-09-16

Förekomst av rödlistade arter och signalarter – inom naturreservatet Fiskebäck

Art	Kategori	Inventer.år	Referens
Kärlväxter			
Skärmstarr (<i>Carex remota</i>)	S3	1995	SVS
Vättersos (<i>Lathraea squamaria</i>)	S3	1999	SNF
Kärrfibbla (<i>Crepis paludosa</i>)	S2	1995	SVS
Tandrot (<i>Cardamine bulbifera</i>)	S3	2000	GB
Gullpudra (<i>Chrysosplenium alternifolium</i>)	S2	1995, 1999	SVS, SNF
Desmeknopp (<i>Adoxa moschatellina</i>)	S2	1999	SNF
Bäckbräsma (<i>Cardamine amara</i>)	S2	1999	SNF
Lundstjärnblomma (<i>Stellaria nemorum</i>)	S2	1999	SNF
Tvåblad (<i>Listera ovata</i>)	S2	2000	GB
Ormbär (<i>Paris quadrifolia</i>)	S1	1999	SNF
Blåsippa (<i>Hepatica nobilis</i>)	S1	1995, 1999	SVS, SNF
Mossor			
Rutlungmossa (<i>Conocephalum conicum</i>)	S3	1995, 1999	SVS, SNF
Fällmossa (<i>Antitrichia curtipendula</i>)	S3	1999	SNF
<i>Porella</i> spp.	S2	1995	SVS
Trubbfjädermossa (<i>Homalia trichomanoides</i>)	S2	1995, 1999	SVS, SNF
Krusig ulota (<i>Ulotia crispa</i>)	S2	1995, 1999	SVS, SNF
Stubbspretmossa (<i>Herzogiella seligeri</i>)	S2	1999	SNF
Guldlockmossa (<i>Homalothecium sericeum</i>)	S2	1999	SNF
Lavar			
Läderlappslav (<i>Collema nigrescens</i>)	NT, S3	1999	SNF
Gulpudrad spiklav (<i>Calicium adspersum</i>)	S3	1999	SNF
Grynig filtlav (<i>Peltigera collina</i>)	S3	1999	SNF
Lönnlav (<i>Bacidia rubella</i>)	S3	1999	SNF
Traslav (<i>Leptogium lichenoides</i>)	S3	1999	SNF
Rostfläck (<i>Artonia vinosa</i>)	S1	1999	SNF
Svampar			
Hasselticka (<i>Dichomitus campestris</i>)	S3	1995, 1999	SVS, SNF
Fläckticka (<i>Skeletocutis nivea</i>)	LC	1999	SNF

Kategori anges för;

rödlistade arter (Artdatabanken *Rödlistade arter i Sverige 2000*): (RE) försvunnen, (CR) akut hotad, (EN) starkt hotad, (VU) sårbar, (NT) missgynnad, (LC) rödlistad 1995 men 2000 bedömd livskraftig

signalarter (Skogsstyrelsen 1995 (kärlväxter), 2000 (kryptogamer)): (S3) högt signalvärde, (S2) medelgott signalvärde, (S1) lågt signalvärde

Referens: (SVS) Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering, (SNF) Naturskyddsföreningens kampanjskogsinventering, (GB) Gösta Börjesson uppgifter i samband med fältbesök med Länstyrelsen